

Text: Jan Moravec

Cesta kolem Světa patří k legendárním naučným stezkám. Hlavně asi kvůli svému jménu. Kdo by nechtěl obejít svět? Od letošního září je ve zcela novém hávu. Hodně netradičním hávu...

Když se řekne Třeboňsko, každému se vybaví rybníky. Ten k Třeboni vůbec nejbližší je právě rybník Svět. Vybudován byl asi naším nejslavnějším rybníkářem, Jakubem Krčínem z Jelčan, v letech 1571–1573. V důsledku stavby byly zaplaveny nejúrodnější pole třeboňských měšťanů a zbořeno celé

třeboňské předměstí. Není divu, že se stavba setkala s ohromnými protesty. Tak velkými, že Krčín pojmenoval rybník Nevděkem (jméno Svět dostal až později). Někdy se píše, že projekt se líbil jednomu jedinému člověku. Avšak tomu nejdůležitějšímu, samotnému vladaři jihočeského dominia Vilému z Rožmberka. A tak byl rybník postaven!

Svět má v současné době rozlohu něco málo přes 200 ha a zadržuje zhruba 3,3 milionů kubíků vody; je sedmým či osmým (vzhledem k rozdílně uváděným výměrám v různých materiálech) největším rybníkem na Třeboňsku a zhruba patnáctým největším v celé republice.

S myšlenkou Cesty kolem Světa přišel tehdejší profesor třeboňského gymnázia Rostislav Černý v roce 1978.

SPOLEČNOST NET4GAS

je spolehlivým a bezpečným provozovatelem přepravní soustavy pro zemní plyn v České republice a rozvíjí odpovědnou politiku ochrany životního prostředí s ohledem na současné a budoucí generace. Od toho se odvíjí nejen její odpovědné podnikání, ale také dlouhodobá strategie firemní filantropie realizovaná v rámci programu NET4GAS Blíží přírodě. Je dlouholetým generálním partnerem Českého svazu ochránců přírody, se kterým se podílí na zpřístupnění přírodně cenných lokalit veřejnosti, a také celostátních přírodovědných soutěží Zlatý list a Ekologická olympiáda, které pořádá Sdružení mladých ochránců přírody ČSOP. Více informací o programu a zpřístupněných lokalitách najdete na www.blizpriode.cz.

První stezka toho jména byla otevřena roku 1985. Jak vidno, od nápadu k realizaci byla celkem dlouhá cesta. „Ne všichni byli z jeho nápadu nadšeni. Velkovýkrmny protestovaly, myslivci skřípali zuby jak divočáci, ale podařilo se. Stezku vybudovali dobrovolníci. Tenkrát se tomu říkalo Akce Z (jako zdarma). Pracovaly tu hordy pionýrů, ochránci přírody a jiné podezřelé živly.“ (Abychom odcitovali kousek ze současné úvodní tabule.)

Po dvanácti letech, roku 1997, došlo ke kompletní rekonstrukci; stezka byla vybavena novými, moderněji dělanými panely, které se však obsahem příliš nelišily od svých předchůdců. Další, v podstatě třetí Cesta kolem Světa byla otevřena právě 30. září letošního roku. Stojí za ní základní organizace Českého svazu ochránců přírody Třeboň pod vedením Václava Barušky a čtenářům tohoto časopisu dobře známý program NET4GAS Blíž přírodě, díky němuž již bylo vybudováno či zrekonstruováno několik desítek naučných stezek.

Nová Cesta kolem Světa se však od svých předchůdkyň – i většiny jiných naučných stezek u nás – značně liší. Zůstala trasa stezky a polohy jednotlivých zastavení, zcela se však změnil jejich obsah. Postavené jsou na barevných kresbách, které vesměs připomínají všechno jiné než nějaký atlas přírodnin či příručku krajinné ekologie. Totéž lze říci o většině použitých fotografií. A v podobném duchu – tedy se značnou dávkou humoru a nadsázky, jak dosvědčuje i výše uvedený citát o vzniku stezky – jsou laděné i krátké doprovodné texty. Stezka je způsobem vyjadřování cílena především na současnou mládež, určitě však zaujme a pobaví i dospělé, dokáží-li se povznést nad přílišný „konzervatismus“.

► U jednoho z nových zastavení naučné stezky. Foto Jan Moravec

▼ Cesta kolem Světa. Foto Jan Moravec

▼ Na trase. Foto Jan Moravec

Co je vidět až na druhý pohled, avšak co lze považovat za ještě zásadnější odlišnost od „tradičních“ naučných stezek, jsou náměty na terénní činnosti. Nabádají návštěvníky k tomu, stezku nejen projít, ale i prožít. Což o to, různé „úkoly“ typu

▲ Rybník Svět. Foto Jan Moravec

▼ Prameniště v rašelinšti Vimperky – je-li libo, klidně se můžete napít! Foto Kateřina Adámková

podívejte se, spočítejte, změřte, zjistěte... jsou dnes již celkem běžnou součástí řady naučných stezek. Ale na Cestě kolem Světa najdete něco jiného. Tak třeba „Co dělat v lese? Všechno. Lézt po stromech. Vyřezávat lodičky. Ochutnat smrková semínka. Nasbírat si maliny, borůvky a houby. Stavět domečky pro skřítky. Mluvit se stromy. Malovat. Tiše si sednout a poslouchat zvuky přírody. Les je jedna velká herna plná nečekaných objevů.“ Ale také kreslení květinami, založení si vlastního „domácího muzea“, pletení rohoží z orobince či pražení jeho oddenků, návod na jednoduché obkreslování stop, založení „knihy záhad“ nebo... „Vezměte si fotografický papír a za temné noci ho ponořte do rybníka, zahrabejte pod zem, zkrátka umístěte ho, kam libo. A pak už nechte přírodu, aby pracovala. Klidně týden, čtrnáct dní. Světlo slunce, měsíce, hvězd a přírodní síly působí na váš papír. Jednou v noci se pro něj vypravíte, odnesete ho do fotokomory a vyvoláte. Výsledek je nečekaný a nelze ho předem odhadnout. Krajina si zde vytváří svůj obraz sama.“

Václav Bartuška má s prací s dětmi dlouholeté zkušenosti. V Třeboni vede už roky oddíl mladých ochránců přírody Volavky. Děti z oddílu se konec konců na vymýšlení stezky podílely, právě aktivity oddílu jsou zachyceny na mnoha fotografiích. Děti berou stezku za svoji, což bylo vidět i při jejím slavnostním otevření, kde s nadšením hledaly, která fotka je z které výpravy, kdo to tam vlastně je, co kdo z nich vymýšlel.

Stezka začíná u hotelu Svět na okraji treboňského lázeňského parku, založeného v roce 1962, ještě před zahájením výstavby vlastního lázeňského areálu. Poblíž je i parkoviště,

kde lze nechat své vozidlo, přijedete-li autem.

Přírodovědně nejzajímavějším místem na stezce je rašeliniště Vimperky. Lze zde vidět velké množství vzácných rostlin, jako jsou žebratka bahenní, dáblík bahenní, mochna bahenní či kapradiník bažinný (i když nutno přiznat, že ne všechny zde rostou přirozeně, některé sem byly v minulosti přesazeny z lokalit v okolí).

Na břehu malebného rybníčku Dolní Zlatník roste jeden z dubových velikánů Třebońska – obvod kmene má skoro šest metrů. U Spolského potoka, který rybník Svět napájí, můžeme při troše štěstí spatřit třeba ledňáčka či stopy vydry.

Borovým lesem a přes osadu Odměny dojdeme k dalšímu rybníku – Církvicnému (který je v současné době hodně intenzivně rybářsky využíván; ta malůvka rybníčního ekosystému na zdejší zastavení naučné tabule je ideálem, ke kterému má současný stav rybníku bohužel hodně daleko). Následující úsek podél jihovýchodního břehu Světa patří k nejhezčím na celé stezce.

Kolem starého hřbitovního kostela sv. Jiljí dojdeme do parku u Schwarzenberské hrobky ze 70. let 19. století. A za ním se již dostáváme na půldruhého kilometru dlouhou hráz rybníka Svět. Odtud máme asi nejlepší výhled na celkovou plochu rybníka, ale pozornosti by neměly uniknout ani zdejší duby. Úctyhodné svojí podobou, ale pozoruhodné i svými obyvateli. Velké otvory ve kmenech svědčí o přítomnosti vzácného tesaříka obrovského, jednoho z našich největších brouků, v dutinách sídlí netopýři a hnízdí zde i hohol severní.

Stezka končí před branami Třeboň. Toto je přírodovědný časopis, a tak

► Památný dub na hrázi rybníka Dolní Zlatník. Foto Jan Moravec

▼ Zákonem chráněný tesařík obrovský. Foto Václav Křivan

se zde nebudu rozepisovat o krásách a pozoruhodnostech tohoto veskrze renesančního města, sídla posledního z Rožmberků Petra Voka. Skončíme pouze konstatováním: bylo by hříchem do města se nepodívat. ■